

บทนำ

ความนำ

ปัญหาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ธนาคารมีความสำคัญยิ่งต่อธุรกิจและจัดเป็นองค์กรหนึ่งซึ่งเป็นเสมือนศูนย์รวมความไว้วางใจของคนในสังคม หน้าที่หลักของธนาคารที่ได้มีการปฏิบัติสืบเนื่องกันมาจนถือได้ว่าเป็นประเพณีก็คือ การให้บริการแก่ลูกค้าให้ดีที่สุดและให้เป็นที่เชื่อถือได้มากที่สุดตลอดเวลาที่ธนาคารได้ดำเนินธุรกิจมานั้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้คอมพิวเตอร์ในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ธนาคารต้องปรับปรุงวิธีการทำธุรกิจ เพื่อความถูกต้องและฉับไวและเพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน ยกตัวอย่างเช่น บริการที่ธนาคารเริ่มนำมาใช้กับลูกค้าเป็นการทั่วไปซึ่งเรียกกันว่า Retail Electronic Banking นั้น ได้รับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นจุดแรก คือ การใช้เครื่องช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว สะดวก และ ประหยัด จากการที่ลูกค้าต้องติดต่อกับพนักงานธนาคารโดยตรงพัฒนาเป็นการติดต่อผ่านเครื่องอัตโนมัติแทน ไม่ว่าจะเป็นเครื่องฝากและถอนเงินอัตโนมัติ ก็ได้ถือกำเนิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในยุคคอมพิวเตอร์ที่วามานี้

ในขณะเดียวกัน การเข้าสู่ยุคคอมพิวเตอร์นี้ แม้จะทำให้ลูกค้ามีความสะดวกในการใช้บริการธนาคารมากขึ้น แต่ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทางด้านกฎหมาย ทั้งนี้เนื่องจากในบางกรณีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนี้แล้ทำให้นักกฎหมายหาคำตอบทางกฎหมายซึ่งไม่สามารถปรับเข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ในกรณีของระบบฝากและถอนเงินอัตโนมัติก็เช่นเดียวกัน เมื่อเกิดกรณีพิพาทระหว่างคู่สัญญาในระบบฝากและถอนเงินอัตโนมัติหรือเมื่อเกิดการกระทำความผิดอันเกี่ยวกับการใช้บัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติ ปัญหากฎหมายที่ติดตามมาก็คือ ฝ่ายใดจะเป็นผู้รับผิดชอบในการเสี่ยงภัยและต่อความเสียหายอันเกิดกรณีพิพาทหรือเกิดจากการกระทำความผิดเหล่านี้ รวมทั้งปัญหาในเรื่องการพิจารณาระดับความระมัดระวังของคู่สัญญาแต่ละฝ่ายในระบบฝากและถอนเงินอัตโนมัติว่ามีอยู่ในระดับใดเมื่อเปรียบเทียบกับระบบฝากและถอนเงินตามธรรมดาโดยทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มียกบัญญัติเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ ทำให้ฐานะทางกฎหมายของบัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่านอกจากจะต้องบังคับกันตามบทบัญญัติว่าด้วยนิติกรรมสัญญาซึ่งเป็นหลักทั่วไปแล้ว หากจะต้องมีการนำหลักกฎหมายที่ใกล้เคียงมาวินิจฉัย โดยอาศัยหลักที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 4 ซึ่งมีปัญหาว่าจะนำกฎหมายลักษณะใดบ้างมาวินิจฉัยและการนำมาวินิจฉัยในปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ จะต้องตีความบทบัญญัติดังกล่าวให้ได้อย่างใดจึงจะเป็นการถูกต้องและสร้างความเป็นธรรมแก่คู่สัญญา ถ้ามีความจำเป็นจะต้องใช้กฎหมายบังคับ ก็ต้องใช้วิธีขยายความออกไปปรับกับกรณี

วัตถุประสงค์ของการทำวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงมุ่งที่จะศึกษาถึงฐานะทางกฎหมายของบัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติ เป็นสำคัญ การกระทำความผิดอันเกิดจากการใช้บัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติ เพื่อให้เห็นแนวทางในการแก้ปัญหาอันเกิดจากการใช้บัตรดังกล่าวและนำแนวทางที่ได้จากการศึกษามาปรับให้เหมาะสมกับปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

ลักษณะและขอบเขตของการศึกษา

(1) ลักษณะของการศึกษา

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะทำการศึกษาวิเคราะห์โดยอาศัยการวิจัยเอกสารกล่าวคือ เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องดังกล่าวทั้งข้อมูลในทางวิชาการและในทางปฏิบัติ ทั้งในประเทศไทยและจากต่างประเทศแล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาศึกษาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ซึ่งแหล่งข้อมูลส่วนใหญ่ได้นำมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาล นอกจากนี้ยังได้ใช้วิธีการสอบถามจากผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับระบบฝากและถอนเงินอัตโนมัติ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและทำการวิเคราะห์หาคำตอบของปัญหาดังกล่าว

(2) ขอบเขตของการศึกษา

เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขานิติศาสตร์ ดังนั้นในการศึกษาวิเคราะห์จะเน้นหนักทางด้านกฎหมาย โดยเฉพาะจะใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นหลักในการศึกษาวิเคราะห์ รวมทั้งพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2522)

สำหรับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ จะทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงกฎหมายอันเกี่ยวกับการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Funds Transfer Act of 1978) ของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยจะทำการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ ทั้งนี้เพื่อทำข้อสรุปและเสนอแนะต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย

- 1) เพื่อให้ทราบถึงฐานะและความผูกพันกันตามกฎหมายระหว่างธนาคารผู้ออกบัตรและผู้ถือบัตรว่ามีความสัมพันธ์กันตามกฎหมายต่อกันอย่างไร รวมถึงตลอดถึงศึกษาเพื่อให้ทราบถึงความรับผิดชอบในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการใช้บัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติว่าความรับผิดชอบจะตกอยู่กับฝ่ายใด
- 2) เมื่อได้ศึกษาแล้วเห็นว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ไม่อาจจะครอบคลุมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการใช้บัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติ ผลของการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ จะช่วยให้มีการศึกษาและวิเคราะห์การบริการบัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง เพื่อเสนอข้อคิดเห็นและกฎหมายอันเป็นประโยชน์ หากมีการออกกฎหมายควบคุมการบริการดังกล่าวในอนาคต
- 3) เพื่อเป็นการเสนอแนะให้มีการใช้กฎหมายที่มีอยู่ไปในทางที่ให้ความคุ้มครองผู้ใช้บริการบัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติ ทั้งนี้ เพราะในทางปฏิบัติข้อสัญญาที่มีขึ้นระหว่างธนาคารผู้ออกบัตรและผู้ถือบัตรมักจะมีข้อตกลงที่ให้ผู้ถือบัตรรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นในเกือบทุกกรณี
- 4) เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายของไทย ให้ทันสมัยและรัดกุม สามารถที่จะบังคับใช้แก่กรณีของการตกลงที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวนี้ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามความเจริญทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ ให้ทันกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาธุรกิจการให้บริการทางการเงินแบบใหม่ ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย